

Újabb előfordulási adatok Somogy megye nagylepke fauna ismeretéhez (Lepidoptera: Macrolepidoptera)

¹ SÁFIÁN SZABOLCS — ² MALGAY VIKTOR

¹ Szalkay József Hungarian Lepidopterological Society, H-1158 Budapest, Drégelyvár u. 13. VI/39., HUNGARY,
E-mail: lepkeved@yahoo.co.uk,

² Dráva Völgye Secondary School, H-7570 Barcs, Latinca S. u. 13., HUNGARY, E-mail: v661022@freemail.hu

SÁFIÁN, SZ. MALGAY, V.: *New distributional data on the Lepidoptera fauna in Somogy County (Lepidoptera: Macrolepidoptera)*

Abstract: Results of Macrolepidoptera collectings in Somogy county between 1995—2004 are presented. The authors also collected data from the Lepidoptera Collection of Dráva Völgye Secondary School (most specimens were collected by the Lepidopterological Club). The complete list of the recorded species is not presented in this article, 31 species with conservational importance are shown. Distributional data to another 29 rare and migratory species are given.

Keywords: Somogy county, conservational importance, Macrolepidoptera,

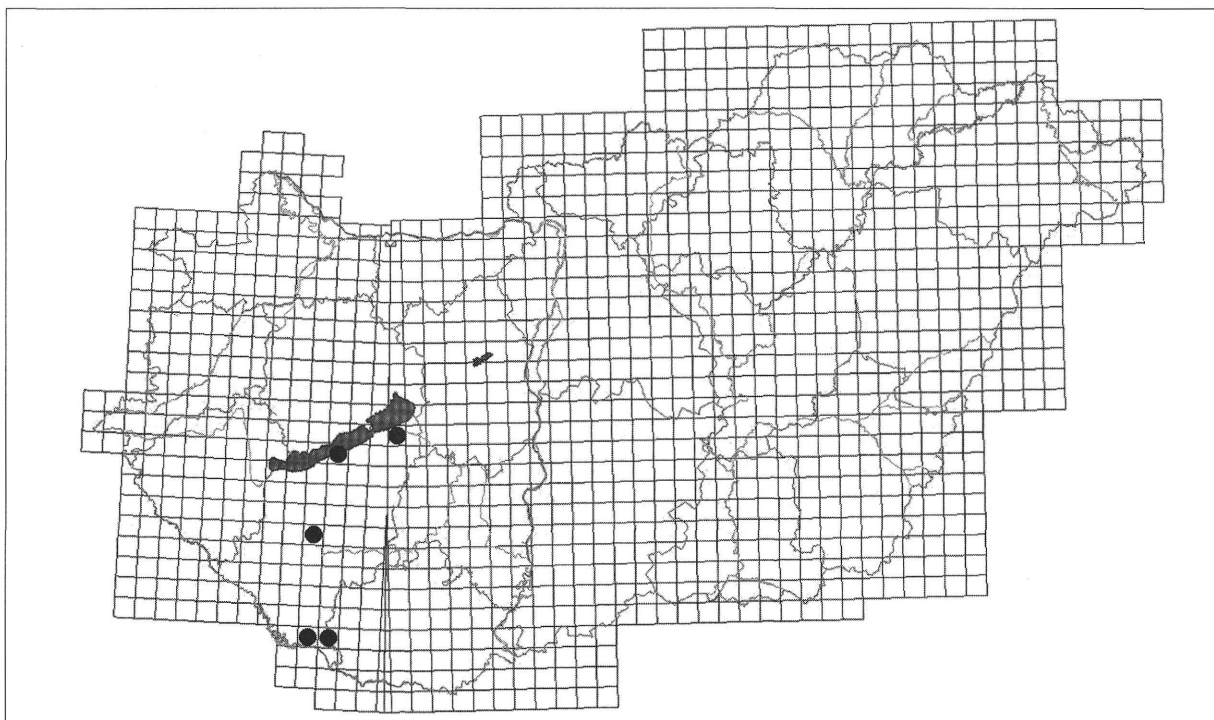
Bevezetés

A nagylepke fauna kutatása Somogy megyében igen nagy múltra tekint vissza. A XIX. század végétől kezdve a legutóbbi időkhöz rengeteg adat gyűlt össze, amelyeknek összefoglaló munkájaként megjelent az ÁBRAHÁM és UHERKOVICH (2001) által összeállított fauna-

katalógus. Ebben az összefoglaló munkában azonban felvetik, hogy a somogyi lepkekutatás még korántsem befejezett, hiszen minden kutatás új kérdéseket vet fel, illetve a kutatási szemlélet korunkkal együtt változik. Jelen dolgozat amellett, hogy újabb előfordulási adatokkal szolgál egyes Somogy megyei nagylepke fajok elterjedéséhez, a lepkék természetvédelmi jelentőségére is felhívja a figyelmet és az élőhelyek védelmének igen aktuális kérdésköréhez szolgáltat információt.

Anyag és módszer

Mind a nappali, mind az éjszakai lepkék gyűjtése hagyományos módszerekkel történt. A nappal aktív fajok elfogása lepkehálóval történt, az éjszakai lámpázások 16 W-os UV fénycsővel kiegészített 160 W-os kombinált lámpával, 125 W-os és 250 W-os higanygőz lámpák alkalmazásával folytak. A Középrigócon alkalmilag működtetett fénycsapda szintén 250 W-os higanylámpával volt felszerelve.

1. ábra: A lelőhelyek területi elhelyezkedése Magyarország UTM hálótérképén (településkódok: Barcs-Középrigóc XL99, Darány XL09, Nagybjom XM94, Balatonlelle-Irmapuszta XM08, Látrány XM08, Siófok-Tőreki BS79).

Figure 1. — Localities of the sampling sites on UTM map of Hungary (Locality codes: Barcs-Középrigóc XL99, Darány XL09, Nagybjom XM94, Balatonlelle-Irmapuszta XM08, Látrány XM08, Siófok-Tőreki BS79).

A mintavételezések zöme Barcs környékén történt. Itt a Dráva Völgye Középiskola rovarász szakköre 1996. óta kisebb-nagyobb rendszerességgel folyamatosan végez faunisztikai felmérést.

A gyűjtési helyek közül a középrigóci kastélyparkban (EOV y = 531353; x = 71574) fénycsapda működött, a lőtér épületénél (EOV y = 531652; x = 71574) rendszeres lámpázás folyt. Ilyen állandó, de kisebb intenzitással vizsgált gyűjtőhely volt még a darányi Kuti-órház (EOV y = 534632; x = 71859). A cikkben szereplő további Barcs környéki gyűjtőhelyeken, illetve Töreki, Irmapuszta (Balatonlelle) és Nagybjom környékén, csak eseti gyűjtések történtek. A lelőhelyek magyarországi elhelyezkedését az 1. ábra mutatja be.

Eredmények és értékelésük

A dolgozatban közölt faunisztikai adatok nagyobbik része a Dráva Völgye Középiskola lepkész szakkörének Barcs környékén végzett nagylepke fauna felmérés eredményeiből származnak. A gyűjtőmunkában a következő szakköri tagok vettek részt: Grosics Ákos, Szerecz Gergő, Kovácsovics István, Szikinger Tamás, Szűcs Róbert, Szarvas Viktor, Druzsinszki László, Schnell Balázs.

A faunisztikai adatok kisebb része a Somogy Természeti Öröksége Közalapítvány (Kaposvár) és az MME, Dél-Baltoni Természetvédelmi Csoport (Balatonlelle-Irmapuszta) lepkemonitorozó programjainak keretében végzett vizsgálatok eredménye.

A munka nem terjed ki a teljes anyag közlésére, a szerzők elsősorban a természetvédelmi jelentőségű fajok elterjedéséhez szolgálnak információt, továbbá a Somogy megyében jellegzetes, ritka fajok újabb előfordulásait közlik. A bizonyító példányok a Dráva Völgye Középiskola és a Somogy Megyei Múzeum gyűjteményében lettek elhelyezve, illetve az adatok megtalálhatók a szerzők terepi naplóiban is.

Jelen munkában a KARSHOLT és RAZOWSKI (1996) által kidolgozott nevezéktan került alkalmazásra.

Cossidae

Lamellocossus terebra (Den. & Schiff., 1775) — Középrigóci kastélypark 2001. VI. 28. leg.: Szűcs R.

A lepke lárvája elsősorban öreg rezgőnyárok (*Populus tremula*) törzsében rág, egyes szerzők szerint a mézgás éger (*Alnus glutinosa*) fájában is kifejlődik (KRANJCEV 1985, ÁBRAHÁM 1992a), fejlődési ciklusa több éves. Az idősebb rezgőnyár ligetek eltűnésével együtt ez a lepke is erősen megritkult. Bár Somogy megyéből vannak korábbi adatai (ÁBRAHÁM 1992a, ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 1994), Barcs környékéről nem volt ismert. A Vörös könyvben aktuálisan veszélyeztetett, védett faj, eszmei értéke: 10 000 Ft.

Lasiocampidae

Eriogaster lanestris (Linnaeus, 1758) — Balatonlelle-Irmapuszta 2004. IV. 01. leg.: Sáfian Sz.

Kora tavasszal repülő szövőlepke, amely hazánkban szórványosan fordul elő. Legtöbb adata hernyó-

fészkekből származik, bár fényre is reagál. Somogy megyében a Zselicben, Böhönye környékén, és a Dráva-síkon találták (ÁBRAHÁM 1992a, ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 1994, UHERKOVICH és ÁBRAHÁM 1995). Védett faj, eszmei értéke: 2 000 Ft.

Endromiidae

Endromis versicolora (Linnaeus, 1758) - Darány Kuti-órház 1996. IV. 16. leg.: Malgay V.; Középrigóci kastélypark 1997. IV. 27. leg.: Malgay V.; Középrigóci kastélypark 1999. IV. 12. leg.: Malgay V.; Középrigóci kastélypark 1999. IV. 15. leg.: Malgay V.; Középrigóci kastélypark 2000. IV. 12. leg.: Szarvas V.; Középrigóci kastélypark 2002. IV. 16. leg.: Szűcs R.; Középrigóci kastélypark 2003. III. 27. leg.: Malgay V.; Középrigóci kastélypark 2004. III. 20. leg.: Malgay V., Sáfian Sz.; Középrigóci kastélypark 2004. III. 21. leg.: Sáfian Sz., Malgay V.;

Nyír és égerfogyasztó amphifág faj (UHERKOVICH 1984a) amely a Somogy megyei nyíresekben, égerligetekben sokfelé előfordul (ÁBRAHÁM 1992a, UHERKOVICH 1978, 1984b). A hosszantartó száraz időszak a mocsarak, égerlápok fennmaradását veszélyezteti, így a lepke veszélyeztetettsége is fenn áll. Védett faj, eszmei értéke: 2 000 Ft.

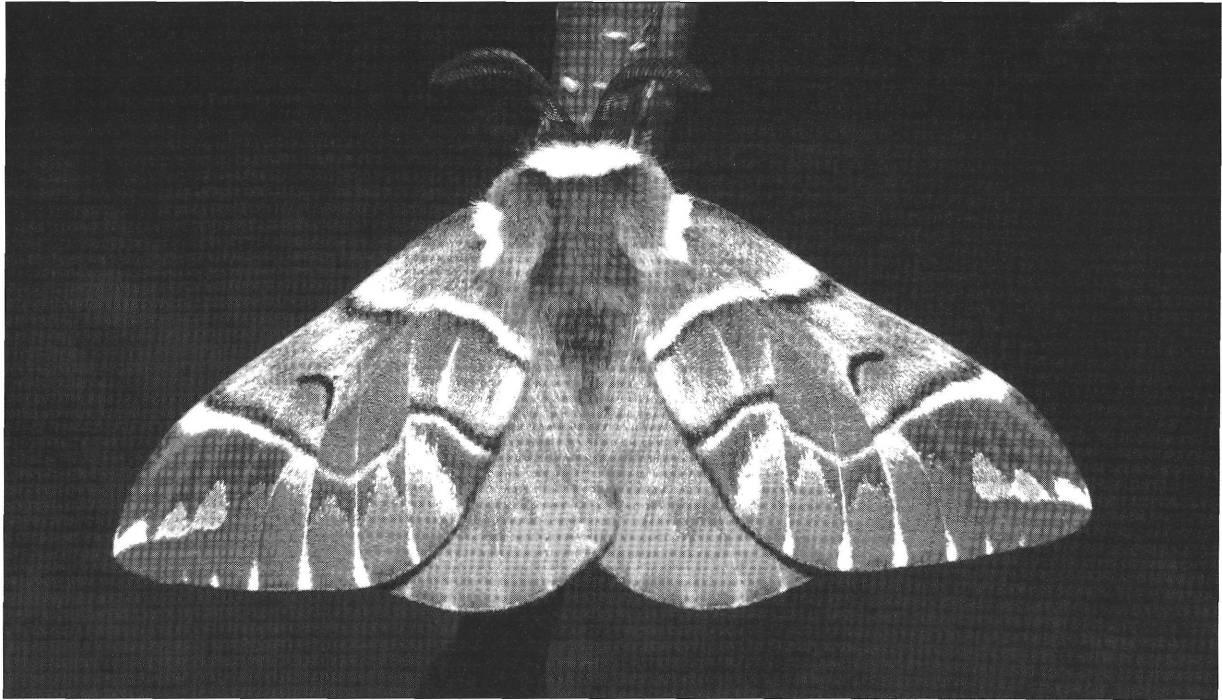
Saturniidae

Saturnia pyri (Den. & Schiff., 1775) — Szulok belterület 2001. V. 03. leg.: Malgay V.; Barcs belterület 2002. IV. 29. leg.: Sáfian Sz., Malgay V.; Barcs belterület 2002. IV. 30. leg.: Malgay V., Sáfian Sz.; Barcs belterület 2003. V. 10. leg.: Malgay V., Sáfian Sz.; Darány 2003. V. 11. leg.: Malgay V., Sáfian Sz.; Balatonlelle-Irmapuszta, 2003. V. 17. leg.: Kovács Gy.

Gyümölcsfákon polifág táplálkozású faj, amely a 1980-as évek közepére az intenzív növényvédelem (permetezés) és a tanyák körüli gyümölcsfák felszámolásának hatására erősen megritkult. Napjainkban, a növényvédők szerek használatának visszaszorulása miatt, állománya országos szinten is erősödést mutat. Somogy megyében a kisebb településeken és azok környékén gyakrabban található, mint a zárt erdőségekben, ami a somogyi kertek jellegzetes szerkezet-kialakításának is köszönhető (ez az ún. hostel a somogyi, hagyományos kialakítású telek, amelynek elkerítetlen részén, az állatok itató-fürdő területe mellett legelőterület, fával beültetett terület, sokszor gyümölcsös is található). A lepkének az elterjedése, gyakorisága tehát összefüggésben van az ember tájszerkezet alakító, illetve a területkezelés hatásával is. Védett faj, eszmei értéke: 10 000 Ft.

Saturnia pavonia (Linnaeus, 1758) - Középrigóci kastélypark 1998. IV. 15. leg.: Szűcs R.; Középrigóci kastélypark 1999. V. 12. leg.: Szarvas V.; Darány Kuti-órház 2000. IV. 13. leg.: Szarvas V.; Középrigóci kastélypark 2002. IV. 16. leg.: Szűcs R. (2 pld.); Középrigóci kastélypark 2002. IV. 16. leg.: Malgay V.; Középrigóci kastélypark 2003. IV. 05. leg.: Schnell B.

Sem Somogy megyében, sem hazai viszonylatban nincs veszélyeztetve, védett faj: 10 000 Ft.

2. ábra: *Endromis versicolora* (Linnaeus, 1758) ♂ — Belső somogyi nyíresek tavaszi aspektusának karakterfaja
(Fotó: Sáfián Sz.: Középrigóc kastélypark 2004. III. 20.)

Figure 2. — Kentish Glory — *Endromis versicolora* (Linnaeus, 1758) male: Spring character species of the birch forest stands in Belső Somogy (Photo was taken at Középrigóc kastélypark 2004. III. 20. by Sáfián, Sz).

Sphingidae

Marumba quercus (Den. & Schiff., 1775) — Siófok — Törekli Cinegei-pihenő 2002. VI. 30. leg.: Sáfián Sz.

Jellegzetes melegkedvelő, tölgyfogyasztó faj, amely elsősorban karsztbokorerdők molyhos tölgyeseiben fordul elő. Törekli előfordulása; egy idős korú tölgy-köris-szil ligeterdő maradvány, amelyben cseres állományfoltok is találhatóak. A külső-somogyi maradvány-tölgyesek jellegzetesen mozaikszerű szerkezetűek, amelyek ún. „stepping stones — ugrókövek”-ként az egymástól elszigetelt élőhelyek, a külső-somogyi löszdombok cseres-tölgyeseinek és molyhos tölgyeseinek populációi között biztosítják az átjárhatóságot, fenntartva, pl. a *M. quercus* esetében is a dinamikus metapopulációs struktúrát. A *M. quercus*-nak Somogy megyében a Zselicből, Kaposvár mellől van előfordulási adata (ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 1994). Védett faj, eszmei értéke: 10 000 Ft.

Acherontia atropos (Linnaeus, 1758) — Barcs-Drávaszentest 2003. VI (méhkaptárból) det.: Malgay V.

Jellegzetes mediterrán, trópusi vándorlepke. Somogy megyéből rendszeresen kimutatott, ritka faj (ÁBRAHÁM 1990, UHERKOVICH 1979, UHERKOVICH és ÁBRAHÁM 1995). Mézfogyasztó, példányai rendszeresen kerülnek elő méhkaptárakból, ahol a méhek elpusztítják, majd a lépbe ágyazzák a lepkét. Hazánkban védett, eszmei értéke: 10 000 Ft.

Proserpinus proserpina (Pallas, 1772) — Középrigóc kastélypark 1997. VI. 04. leg.: Grosics Á.; Középrigóc kastélypark

1998. V. 19. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 1998. V. 21. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 2000. VI. 06. leg.: Szűcs R.; Darány Kuti őrház 2001. IV. 30. leg.: Malgay V.; Darány Nagy-rét 2002. V. 24. leg.: Sáfián Sz., Malgay V.; Középrigóc kastélypark 2003. V. 11. leg.: Malgay V., Sáfián Sz.

Nedvesebb réteken, erdőszegélyeken alacsony egyedszámban rendszeresen előforduló védett lepke. Jól repülő faj. A belső-somogyi területek mozaikos szerkezete miatt könnyen kolonizál új élőhelyeket, ezért itteni veszélyeztetettsége kisebb mértékben áll fenn. Több európai veszélyeztetettségi listán szerepel (CORINE, Natura 2000). Eszmei értéke: 2 000 Ft.

Hyles livornica (Esper, 1779) — Darány Kuti-őrház 1996. VI. 20. leg.: Malgay V.; Darány Kuti-őrház 2003. V. 10. (2 pld.) leg.: Malgay V., Sáfián Sz.; Középrigóc kastélypark 2003. V. 11. leg.: Malgay V.; Sáfián Sz.; Középrigóc kastélypark 2003. VI. 22. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 2003. VI. 25. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 2003. VI. 28. leg.: Malgay V.

Trópusi vándorlepke, amely egyes években gyakori is lehet. 2003-ban jelentős lepke-vándorlás volt megfigyelhető országszerte, amelyet a *H. livornica* középrigóci adatainak gyakorisága is alátámaszt.

Hesperiidae

Heteropterus morpheus (Pallas, 1771) — Nagybjom Nagyhomok 1998. VII. 20. leg.: Sáfián Sz.; Szulok Kútfőpuszta 2003. VII. 27. leg.: Malgay V.; Szulok Kútfőpuszta 2003. VII. 28. leg.: Malgay V.

A Somogy megyében elterjedt és gyakori faj szerepel a CORINE Biotopes listáján.

Papilionidae

Zerynthia polyxena (Den. & Schiff., 1775) — Barcs Dráva-part 1998. IV. 20. leg.: Grosics Á.; Barcs Dráva-part 2002. IV. 28. leg.: Sáfian Sz., Malgay V.

Ritka pillangó fajunk, amelynek elsődleges élőhelyei az ártéri ligeterdők és szegélyük. Másodlagosan kialakult élőhelyeken is előfordul, főként felhagyott szántók szegélyén, művelés alól kivont szőlőültetvényekben, ahol a nitrogénban dús talajon nő kizárólagos tápnövénye a farkasalma (*Aristolochia clematidis*). A Dráva mentén több helyről előkerült (ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 1998), de élőhelyei veszélyeztetettek a behurcolt óriás aranyvessző (*Solidago gigantea*) térhódítása miatt, mivel tápnövénye gyomnövényként gyenge kompetitor. Barcs melletti, Dráva parti élőhelye is kis területen fekszik, mezőgazdasági területek veszik körül. A tápnövénye csak néhány helyen van jelen nagyobb tömegben, a farkasalma tövek az aranyvessző között csak szálanként fordulnak elő. A lepkéből ezen az élőhelyen összesen 2 példányt sikerült észlelni. A Vörös könyv potenciálisan veszélyeztetett fajként említi, a Berni Konvenció II. listáján, valamint a CORINE Biotopes és a Natura 2000 programok listáin is szerepel. A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) optimális programjába ajánlott faj. Az országos állományfelmérése 2003-ban elkezdődött. Védett, eszmei értéke: 10 000 Ft.

Parnassius mnemosyne (Linnaeus, 1758) — Darány Kuti-órház 1996. V. 24. leg.: Malgay V.

Elsősorban hegy- és dombvidéki faj, amelynek síkvidéki előfordulása egészen unikális. Nagyobb folyórendszereink mentén, a jégkorszakok utáni hűvösebb klímaperiodusokban lehatolt a síkvidéki területekre. Ezeknek az élőhelyeknek a legnagyobb része feldarabolódott, a lepke síkvidéki állományai izolált reliktum-populációk (VARGA 1996). A *P. mnemosyne* Dráva menti előfordulásain (Potony, Somogyudvarhely, Gyékényes, Péterhida, Bélavár) (ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 1998) kívül a Tisza-Sajó régi árterein és a Körösök mentén is élnek hasonló, tölgy-köris-szil ligeterdei állományai (VARGA 1996, coll in: Sáfian Sz.). A Barcsi Borókásból egyetlen adata ismert. Az itteni élőhelye abban különbözik a többi Dráva menti ártéri keményfa ligeterdei élőhelyektől, hogy a Borókás környékén homoki tölgyes és gyertyános-kocsányos tölgyes jellegű állományok találhatók. Ezekben az erdőkben a lepke tápnövényének, keltike fajoknak (*Corydalis* sp.) az előfordulása szórványos, míg az ártéri ligeterdőkben a tápnövény tömegesen található. A faj a környezeti körülmények változásának hatására érzékenyen reagál, a Soproni-hegységből pár év alatt eltűnt (SÁFIÁN 2000). Vörös könyvi státusza: potenciálisan veszélyeztetett, a Natura 2000, CORINE és a Berni Egyezmény listáin szereplő, védett faj. Eszmei értéke: 10 000 Ft. A NBmR minimális programjába ajánlja.

Iphiclydes podalirius (Linnaeus, 1758) — Darány Kuti órház 1995. VIII. 11. leg.: Sáfian Sz.; Nagybjom Nagyhomok 1998. VII. 21. leg.: Sáfian Sz.; Barcs Dráva part 2000. VI. 28. leg.: Druzsins L.; Barcs-Drávaszentés 2000. VI. 28. leg.: Szűcs R.

Az 1970-es évek második felében még mindenütt kimondottan gyakori volt, még a városok belterületein, parkokban is előfordult. A nyolcvanas években populációján erős ritkulási folyamat ment végbe, amelynek végére a lepke sok helyről eltűnt. Ennek a folyamatnak a lehetséges okai hasonlóak a *Saturnia pyri* esetében megfigyelt ritkulási folyamat okaihoz. Az *I. podalirius* tápnövényei rózsafélék, sok esetben gyümölcsfák. A mezőgazdaság intenzívvé válása folytán, az 1950-es évektől kezdődően, felszámolták a tanyavilágot, a fasorokat kivágták. Ekkorra tehető a vegyszerezés elterjedésének kezdeti időszaka is. A gyümölcsösök, kertek fainak permetezése jelentősen megritkította a lepke állományát, ezért az a faj csak olyan területeken maradt meg, ahol hagyományos mezőgazdasági módszereket alkalmaztak, illetve olyan társulásokban, ahol a természetes növényzetben a rózsafélék nagyobb mennyiségben voltak jelen, pl. beerdősülő lejtősztyepek galagonyás bokortársulásai. Az állomány gyarapodása az 1990 évek közepe-vége felé vált érzékelhetővé, az intenzív mezőgazdaság megtorpanása után sok nagyterületű gyümölcsös kezelésével felhagytak, a vegyszerek drágulása után a kistermelők egy része átértékelte alternatív növényvédelmi- vagy biotechnológiára, amely a gyümölcsfákon élő lárvák túlélési esélyeit növelte. Mára az *I. podalirius* állománya stabilizálódott, az ország nagy részén újra gyakorivá vált. Az Európai Unióban, az ESA (Érzékeny Természeti Területek) hálózat létrehozása és az extenzív gazdálkodási technológiák támogatása által, hazánkban az *I. podalirius* és a hasonló életmódú fajok fennmaradás biztosítottnak látszik Védett faj, eszmei értéke: 10 000 Ft.

Papilio machaon Linnaeus, 1758 - Középrigóc kastélypark 1996. V. 16. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 1996. V. 19. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 1996. V. 22. (2 pld.) leg.: Malgay V.; Barcs Dráva part 1998. VII. 01. leg.: Grosics Á.; Péterhida — Komlósd 1999. V. 03. (2 pld.) leg.: Malgay V.; Barcs Dráva part 1999. VI. 24. leg.: Malgay V.

Általánosan elterjedt, gyakori faj, elsősorban feltűnő megjelenése miatt védett, eszmei értéke: 2 000 Ft.

Pieridae

Leptidea reali (Reissinger, 1989) — Középrigóc kastélypark 1999. VI. 23. leg.: Malgay V.

Nehezen különíthető el a rokon *Leptidea sinapis* fajtól, biztos határozás csak genitália preparátumok alapján lehetséges. Hazai előfordulását ÁBRAHÁM (1998) közli. A lepke első sorban nedves réteken, lápokban fordul elő, az élőhelyei visszaszorulóban vannak, ezért mindenképpen védelemre érdemes, kevésbé ismert faj.

Lycaenidae

Lycaena dispar (Haworth, 1802) — Nagybjom Nagyhomok 1998. VII. 21. leg.: Sáfian Sz.; Péterhida laktanya 1999. V. 25. (2 pld.) leg.: Malgay V.; Péterhida Komlósi rétek 2002.V.25. leg.: Malgay V., Sáfian Sz.

A faj, lápokban, nedves réteken, vizes élőhelyek (wetlands) szegélyein országszerte előfordul, hazai állománya nincs közvetlenül veszélyeztetve, azonban Európa legnagyobb részén nagyon megritkult, az élőhelyei elűnése miatt Nagy-Britanniában kipusztult. Je-

lenleg folyik az országos állományfelmérése, amelynek eredményeképpen az eddigi, ismert előfordulási adatok megtöbbszöröződhetnek. Somogy megyéből is több helyről kimutatták (KOVÁCS 1953; UHERKOVICH 1978, ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 1994, 1998, UHERKOVICH és ÁBRAHÁM 1995), ÁBRAHÁM (1992a, 2003) már rámutat természetvédelmi jelentőségére, sérülékenységére. A Natura 2000 és a CORINE listáin szerepel, hazánkban védett, eszmei értéke: 50 000 Ft. A NBmR optimális programjába javasolt faj, az országos állományfelmérése 2003-ban elkezdődött.

Lycaena hippothoe (Linnaeus, 1761) — Barcs 1999. V. 03. Malgay V.

A faj hazánkban elsősorban a Dunántúlon, lápréteken, fordul elő, a legutóbbi években somogyi populációin erős állománycsökkenés következett be (ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 1998), amelynek okai nem ismertek. Élőhelyein más lápréti fajok is előfordulnak, ezért azok felmérése és természetvédelmi célú kezelése fontos feladat volna. Védett faj, eszmei értéke: 2 000 Ft.

Maculinea teleius (Bergsträsser, 1779) — Nagybjajom vásártér 1998. VII. 20. leg.: Sáfián Sz.; Látrányi Pusztá, 2002. VI. 29. leg.: Sáfián Sz.; Barcs-Drávaszent 2003. VII. 26. (4 pld.) leg.: Malgay V.

Európai jelentőségű állományai élnek Magyarországon. Somogy megyében tápnövényével, az őszi vérfűvel (*Sanguisorba officinalis*) együtt sokfelé előfordul (ÁBRAHÁM 1992a, ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 1998, ÁBRAHÁM 2003), de több élőhelye veszélyeztetett, elsősorban a helytelen kezelés miatt. A lepke fiatal hernyói a tápnövény virággombjában fejlődnek, július végétől augusztus végéig, szeptember elejéig. Nagyjából ebben az időszakban történik a kezelt rétek második kaszálása is, amelynek következtében a virággombokban élő hernyók élettere megszűnik, szélsőséges esetben akár az egész állomány elpusztulhat. Abban az esetben, ha a réteket csak egyszer kaszálják évente, az általában június hónapban történik, aminek következménye, hogy júliusig, amikor a lepke rajzása kezdődik, — főleg szárazabb nyár esetén — nem fejlődik virág a vérfűvön, virágzat hiányában a lepkék peterakása is veszélyeztetve van. Bonyolult (myrmecophil) fejlődésmenete, és az élőhely minőség változásaira való érzékenysége miatt egész Európában védettséget élvez, szerepel a Berni Konvenció II. listáján, a CORINE és a Natura 2000 listáin is. Országos állományfelmérése a többi hazai *Maculinea* fajjal együtt elkezdődött. Az Európai Unió a *Maculinea* fajok védelme érdekében nemzetközi természetvédelmi kutatási programot (MACMAN Project) indított, amelyben Magyarország is aktív szerepet vállal. Hazánkban védett faj, eszmei értéke: 50 000 Ft.

Maculinea nausithous (Bergsträsser, 1779) — Nagybjajom vásártér 1998. VII. 20. leg.: Sáfián Sz.

Az előző *Maculinea* fajjal szimpatikusan előforduló,

ahhoz hasonló életmódú faj, amely azonban főleg nyugat-európai elterjedésű, legkeletibb ismert előfordulásai Romániában vannak (Vízauer szóbeli közlése). Magyarországon a *M. teleius*-nál kevesebb előfordulási adata ismert, de egyes élőhelyein, pl.: Kercaszomor, Őrség tömeges lehet. Somogy megyében nagyobb állományai is élnek (Boronkai TK., Babócsa, Látrányi Pusztá) (ÁBRAHÁM 1992a, ÁBRAHÁM 2003, ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 1998), de bizonyára több kisebb, elszigetelt populáció is található, mint pl. a nagybjajmi előfordulása. Ezek felkutatása természetvédelmi érdek. A *M. teleius* fajnál leírt veszélyeztető tényezők a *nausithous*-ra is érvényesek. A két faj élőhelyeire a természetvédelmi területeken és az ex-lege védett lápok területén különleges kezelési terv készítésével és gyakorlati alkalmazásával lehet a fajok hosszú távú védelmét megoldani. A *M. nausithous* szerepel a Berni konvenció, a Natura 2000 és a CORINE mellékleteiben, hazánkban védett, eszmei értéke: 50 000 Ft.

Nymphalidae

Vanessa atalanta (Linnaeus, 1758) — Középrigóc kastélypark 1996. VII. 02. leg.: Szerecz G.; Középrigóc kastélypark 1997. VII. 21. leg.: Szikinger T.

Jellegzetes vándorlepke, az ország területén bárhol előfordulhat, Somogy megyében általánosan elterjedt, gyakori faj. Védett, eszmei értéke: 2 000 Ft.

Inachis io (Linnaeus, 1758) — Barcs Dráva part 1999. VI. 21. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 1999. IX. 03. leg.: Druzsins L.; Középrigóc kastélypark 2000. IV. 13. leg.: Szűcs R.; Látrányi Pusztá 2002. VI. 29. leg.: Sáfián Sz.

Egész Magyarországon általánosan elterjedt, gyakori faj. Védett, eszmei értéke 2 000 Ft.

Aglais urticae (Linnaeus, 1758) - Középrigóc kastélypark 1998. V. 20. leg.: Grosics Á.; Középrigóc kastélypark 1998. V. 20. leg.: Szerecz G.; Középrigóc kastélypark 1998. V. 21. leg.: Malgay V.; Péterhida laktanya 1998. V. 25. leg.: Malgay V.; Látrányi Pusztá 2004. IV. 02. leg.: Sáfián Sz.; Péterhida Komlósi-rétek 2004. IV. 04. leg.: Sáfián Sz., Malgay V.

Az utóbbi években végbement drasztikus állománycsökkenésének oka ismeretlen. Somogyban is több korábbi élőhelyéről eltűnt (Ábrahám szóbeli közlése). Hazánkban védett faj, eszmei értéke: 10 000 Ft.

Nymphalis antiopa (Linnaeus, 1758) — Barcs Dráva part 1998. VII. 01. leg.: Grosics Á.; Péterhida Komlósi-rétek 2004. IV. 04. leg.: Sáfián Sz., Malgay V.

Somogy megyében sokfelé előforduló faj, amelynek példányszáma általában alacsony, legtöbbször egyesével találkozhatunk áttelelt példányaival. Védett, eszmei értéke: 50 000 Ft.

Nymphalis polychloros (Linnaeus, 1758) — Barcs belterület 2004. III. 30. leg.: Malgay V.; Látrányi Pusztá 2004. IV. 02. leg.: Sáfián Sz.; Barcs belterület 2004. IV. 03.; Középrigóc halastavak 2004. IV. 03.; leg.: Sáfián Sz., Malgay V.; Péterhida Komlósi-rétek 2004. IV. 04. leg.: Sáfián Sz., Malgay V.

Magyarországi állományain nagymértékű fluktuáció

figyelhető meg, amelynek okait nem ismerjük. A nyolcvanas évek elején még országsszerte gyakori volt, a kilencvenes évekre az ország legnagyobb területén megritkult, sok helyről eltűnt. A Barcsi Borókásból UHERKOVICH (1978) jelezte, 2004. tavaszán Barcson es környékén kimondottan gyakori volt. Védett, eszmei értéke: 10 000 Ft.

Euphydryas maturna (Linnaeus, 1758) — Péterhida Komlósi-rétek 2002. V. 25. leg.: Malgay V., Sáfian Sz.

A fajnak külön ökológiai igényű állományai élnek a síkvidéki tölgy-kőris-szil ligeterdőkben, a hegyvidéki kőrisligetekben, illetve a száraz dombtetők virágos kőrises karsztbokorerdeiben. A hernyó tápnövényei különböző kőris fajok és a fagyal (*ligustrum vulgare*), áttelelés után azonban tápnövényt vált, lágyszárúakon polifág. Somogy megyei előfordulásai a Drávasík keményfás ligeterdeiből származnak (ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 1994, 1998, UHERKOVICH és ÁBRAHÁM 1995), adata ismert a Boronkai Tájvédelmi Körzet területéről is (ÁBRAHÁM 1992a). A Berni Konvenció, a CORINE és a Natura 2000 listáin szereplő védett faj, eszmei értéke: 50 000 Ft.

Neptis sappho (Pallas, 1771) — Darány Kuti-órház 1995. VIII. 11. leg.: Sáfian Sz.; Középrigóc kastélypark 1996. V. 02. (3 pld.) leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 1996. V. 16. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 1998. V. 21. (2 pld.) leg.: Malgay V.; Nagybjom Nagyhomok 1998. VII. 20. leg.: Sáfian Sz.; Középrigóc kastélypark 1999. V. 13. (2 pld.) leg.: Szűcs R.; Középrigóc kastélypark 1999. V. 13. (2 pld.) leg.: Druzsins L.; Darány Homokoldal 1999. XI. 06. leg.: Szűcs R.; Barcs Dráva-part 2000. VI. 28. leg.: Szűcs R.; Darány Erzsébet-lénia 2000. VII. 01. leg.: Druzsins L.; Darány Kuti-órház 2002. IV. 30.; leg.: Malgay V., Sáfian Sz.

A Somogy megyében élő állomány valószínűleg a faj legnagyobb hazai populációja, amelynek közvetlen kapcsolata van a villányi, a mecseki populációkkal, a nyugati határszélen pedig összefüggő állománya él a Drávától, az Őrségen, Kőszegi-hegységen keresztül a Fertőmelléki-dombságig. Területi védelme több élőhelyen megoldott. Védett faj, eszmei értéke: 10 000 Ft.

Neptis rivularis (Scopoli, 1763) — Darány Erzsébet-lénia 2000. VI. 29. leg.: Szűcs R.; Darány Erzsébet-lénia 2000. VII. 01. (3 pld.) leg.: Szűcs R.; Darány Erzsébet-lénia 2000. VII. 01. (3 pld.) leg.: Druzsins L.; Középrigóc kastélypark környéke 2001. VI. 25. (3 pld.) leg.: Szűcs R.; Középrigóc Aranyospuszta 2003. V. 12. (larvae) leg.: Sáfian Sz., Malgay V.

Magyarországon az északi hegyvidék száraz dombtetőin, meleg domboldalain, tápnövényével, a Szirti gyöngyvesszővel (*Spiraea media*) együtt többfelé előfordul. Egyes helyeken kultúrterületeken is megjelenik, ahol tápnövényét parkokba ültetik (Budai-hegység) (BÁLINT 1994). Korábbi kaposvári adata bizonytalan (KOVÁCS 1953), Somogy megyében kizárólag Barcs környékén találták (UHERKOVICH 1978, UHERKOVICH és ÁBRAHÁM 1995), ahol másik ökotípusa él. Ennek tápnövénye a védett, Füzlevelű gyöngyvessző (*Spiraea salicifolia*) amely Magyarországon Somogyban: Darány, Szulok, Csokonyavisona, Istvándi, Drávatamási (BARTHA és MÁTYÁS 1995) és a Beregi-síkon

(Lónyai-erdő) (Varga Zoltán szóbeli közlése) fordul elő. Somogyi élőhelyei éger-nyírligetek, láperdők, mocsarak szegélye; ahol egyes években gyakori is lehet. A *N. rivularis* láperdei ökotípusának egyetlen ismert populációja jelenleg stabil, területi védelme a Duna-Dráva Nemzeti Park területén megoldottnak látszik. Védett faj, eszmei értéke: 2 000 Ft.

Apatura metis (Freyer, 1829) — Barcs Dráva-part 1995. VIII. 12. leg.: Sáfian Sz.; Barcs Dráva-part 1998. VII. 01. leg.: Szerecz G.; Barcs Dráva-part 1998. VII. 01. leg.: Grosics Á.; Barcs Dráva-part 1999. VI. 24. leg.: Malgay V.; Barcs Dráva-part 1999. VI. 24. (2 pld.) leg.: Szűcs R.; Barcs Dráva-part 1999. VI. 24. leg.: Druzsins L.; Barcs Dráva-part 2000. VI. 28 leg.: Szűcs R.

Magyarországról leírt faj, amely az hazánkban a Duna déli szakasza mentén és mellékfolyóinak árterein, füzes puhafa ligeterdeiben él. A Dráva mentén összefüggő populációját találjuk, amely kedvező években igen magas egyedszámot is elérhet. A Duna-Dráva Nemzeti park területén védelme megoldottnak látszik. Az *A. metis* természetföldrajzi szempontból is jelentős, a Berni Konvenció, a Natura 2000 és a CORINE listáján is szereplő, védett faj, eszmei értéke: 50 000 Ft.

Apatura ilia (Den. & Schiff., 1775) — Középrigóc kastélypark 2000. VII. 08. leg.: Druzsins L.

Élőhelyi igénye az előző fajéhoz hasonló, azonban a folyómenti puhafa ligetek füzeseitől távolabb is felbukkanhat, lápok, mocsarak bokorfüzesein is tenyészik. Somogy megyében többfelé előfordul, egyes helyeken gyakori is lehet (ÁBRAHÁM 1992a, ÁBRAHÁM 1992b, ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 1994, 1998, UHERKOVICH 1978, UHERKOVICH és ÁBRAHÁM 1995). Védett, eszmei értéke: 2 000 Ft.

Pyronia tithonus (Linnaeus, 1767) — Darány Kuti-órház 1995. VIII. 11. leg.: Sáfian Sz.

Mediterrán elterjedésű faj, hazánkból kevés előfordulási adata van, Somogy megyében azonban többfelé előfordul (ÁBRAHÁM 1992a, ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 1994, 1998, UHERKOVICH és ÁBRAHÁM 1995, UHERKOVICH 1978). Magyarországi állományai areájának peremén helyezkednek el, helyzetüknél fogva sérülékenyebbek. A faj életmódjáról keveset tudunk, veszélyeztetettsége sem ismert, területi védelme a Barcsi Borókás területén megoldottnak látszik.

Geometridae

Calospilos sylvata (Scopoli, 1763) — Középrigóc 2003. VI. 19. fénycsapda det.: Sáfian Sz.

Elsősorban szil fajokon élő erdei faj, amely a tápnövény, szilfavész okozta súlyos európai állománycsökkenése hatására, néhol jelentősen megritkult. Somogy megyéből a Dráva mentén több előfordulása ismert (ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 1998), adatai vannak a Boronka-melléki Tájvédelmi Körzetből (ÁBRAHÁM 1992), Varga Zoltán Darányban, a Kuti-órháznál gyűjtötte (UHERKOVICH 1981), a Zselicben is előfordul (ÁBRAHÁM 1992b), ahol lokálisan gyakoribb is lehet (Ábrahám szóbeli közlés).

Ellicrinia cordiaria (Hübner, 1790) — Barcs Dráva-part

3. ábra. *Neptis rivularis* (Scopoli, 1763) lárva es báb a tápnövényen (*Spiraea salicifolia*) (Fotó: Sáfián)
 Figure 3. — Hungarian glider — *Neptis rivularis* (Scopoli, 1763) larva and pupa on foodplant (*Spiraea salicifolia*)
 (Photo: Sáfián, Sz.)

4. ábra. A *Neptis rivularis* (Scopoli, 1763) tipikus élőhelye a Barcsi Borókás területén. Az erdőszegélyben foltokban fordul elő, a *Spiraea salicifolia* (Fotó: Sáfián).
 Figure 4. — Typical habitat of the Hungarian glider — *N. rivularis* (Scopoli, 1763) in Barcs Borókás. Stands of the foodplant (*Spiraea salicifolia*) can be found at the edge of the Birch - Elder swamp forests (Photo: Sáfián, Sz.).

2002. IV. 28. leg.: Sáfián Sz.; Malgay V.; Középrigóc kastélypark 2003. V. 12. leg.: Sáfián Sz.; Középrigóc kastélypark 2003. VI. 18. leg.: Malgay V., Sáfián Sz.; Középrigóc kastélypark 2003. VI. 19. fénycsapda det.: Sáfián Sz.

Fűz és nyár fajokon fejlődő faj, amelynek Somogyból viszonylag kevés adatát ismerjük (ÁBRAHÁM 1990, ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 1998, KOVÁCS 1953)

Thera juniperata (Linnaeus, 1758) — Középrigóc kastélypark 1997. X. 26. leg.: Malgay V.; Darány Kuti-órház 2003. XI. 07. leg.: Sáfián Sz., Malgay V.

Monofág borókafogasztó (*Juniperus communis*) faj, amely Magyarországon tápnövényhez kötötten többfelé előfordul. A Barcsi Borókás területén UHERKOVICH (1980a) gyakorinak ítélte, bár fényen csak ritkán jelenik meg, adatai késő őszi nappali gyűjtésekből származnak.

Notodontidae

Furcula bicuspis (Borkhausen, 1790) — Darány Kuti-órház 1996. V. 01. leg.: Kovácsovics I.; Darány Kuti-órház 1996. VI. 20. (2 pld.) leg.: Malgay V.; Darány Kuti-órház 1997.VII. 16. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 1998. IV. 22. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 1998. V. 12. leg.: Malgay V.; Nagybjom Csipáné erdeje 1998. VII. 23. leg.: Sáfián Sz.; Középrigóc kastélypark 1999. V. 03. leg.: Szűcs R.; Középrigóc kastélypark 1999. V. 03. leg.: Szarvas V.; Darány Kuti-órház 2001. IV. 30. (10 pld.) leg.: Malgay V.; Darány Kuti-órház 2001. V. 03. (2 pld.) leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 2001. VIII. 05. leg.: Malgay V.; Darány Kuti-órház 2002.IV.29. leg.: Sáfián Sz., Malgay V.

Elsődlegesen nyíren élő amphifág faj, amely égeren is táplálkozik (UHERKOVICH 1984a). Somogy megyében sokfelé előfordul, nem ritka (ÁBRAHÁM 1992a, ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 1994, 1998). Élőhelyeinek védelme a Barcsi Borókás és a Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet területén megoldott, veszélyeztetettsége itt nem áll fenn. A magyarországi Vörös könyvben szereplő, védett faj, eszmei értéke: 2 000 Ft.

Dicranura ulmi (Den. & Schiff., 1775) — Siófok-Törekli Cinegei pihenő 2002. IV. 26. leg.: Sáfián Sz.

Ismert somogyi előfordulásai a Zselicben, Nagybjom környékén (UHERKOVICH 1981b; ÁBRAHÁM 1990; ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 1994) és Siófokon (THÜRÖCZY 1983-84) vannak. Külső-Somogy löszdombjain, szárazabb erdőkben valószínűleg többfelé megtalálható, élőhelyei azonban még nem felkutatottak. Védett faj, eszmei értéke: 2 000 Ft.

Pheosia gnoma (Fabricius, 1776) — Középrigóc kastélypark 1997. V. 18. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 1997. VIII. 21. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 1997. VIII. 23. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 1998. V. 22. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 1998. VIII. 15. (2 pld.) leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 1999. V. 6. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 1999. V. 20. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 2001. VIII. 25. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 2002. VIII. 14. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 2002. VIII. 30. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 2003. VIII. 27. leg.: Malgay V.

Elsődlegesen nyírfogasztó faj, amely Belső-So-

mogy erdőterületein általánosan elterjedt (ÁBRAHÁM 1992a, ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 1994, ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 1998, UHERKOVICH és ÁBRAHÁM 1995), azonban az ország más területein lokális és ritka (VARGA IN RAKONCZAY 1989). Somogy megyében élőhelyeinek védelme megoldott. Védett faj, eszmei értéke 2 000 Ft.

Noctuidae

Polypogon gryphalis (Herrich-Schäffer, 1851) Középrigóc kastélypark 2003. VIII. 02. leg.: Malgay V.

A somogyi nedves élőhelyek jellegzetes lepkéje, a Dél-Dunántúlon visszaszorulóban van (ÁBRAHÁM 2003), amelyben a hosszú csapadékszegény periódus is közrejátszhat. A Dráva Völgye Középiszola gyűjteményében egyetlen példánya található. A Vörös Könyvben aktuálisan veszélyeztetett faj, Védett, eszmei értéke: 2 000 Ft.

Catocala fraxini (Linnaeus, 1758) - Középrigóc kastélypark 2001. VIII. 25. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 2001. IX. 24. leg.: Szűcs R.; Középrigóc kastélypark 2002. IX. 05. leg.: Szűcs R.

UHERKOVICH (1981a) a Dél-Dunántúlon igen ritka fajként említi. Elsősorban nyár és fűzfogasztó lepkéje. A Barcs környéki zárt erdőségekben inkább kocsányos tölgy, akác, nyír és éger állományok, illetve fenyvesek vannak, ezért az erről a területről származó adatok nem reprezentálják a faj gyakoriságát. A fény is kevésbé vonzza, rendszeres csalétkézéssel valószínűleg újabb előfordulásai válnának ismertté. Védett faj, eszmei értéke: 2000 Ft.

Catocala hymenaea (Den. & Schiff., 1775) — Siófok —Törekli Cinegei-pihenő 2002. VI. 30. leg.: Sáfián Sz.; Középrigóc kastélypark 2003. VIII. 05. leg.: Malgay V.

Melegkedvelő faj, amely elsősorban tölgyesekben fordul elő. A mesterséges fény kevésbé vonzza, ezért a fénycsapda adatok és a lámpázásokból származó adatok nem reprezentálják a faj elterjedését. Cukor alapú csalétkék alkalmazásával a fajnak valószínűleg újabb előfordulási adatai válnának ismertté.

Dysgonia algira (Linnaeus, 1767) — Balatonlellem Irmapuszta, 2003. VIII. 29. leg.: Sáfián Sz.

Afrotropikus-mediterrán vándorlepkéje, amelynek a Villányi-hegységben állandó populációja él (Uherkovich 1979). Korábbi somogyi adatai Nattán Miklós gyűjteményéből származnak, Kaposvár gyűjtőhellyel. A Somogy megyei irodalomban szereplő irodalmi hivatkozások is ezekre az adatokra utalnak (KOVÁCS 1953, ÁBRAHÁM 1990, ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 1994). A faj külső-somogyi előfordulása nem meglepő, hiszen vándorfajról lévén szó, bárhol előfordulhatnak példányai.

Aedia leucomelas (Linnaeus, 1758) — Középrigóc kastélypark (fénycsapda) 2001. VIII. 25. det.: Ábrahám L.; Középrigóc kastélypark 2002. VII. 31. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 2003. VIII. 06. leg.: Malgay V.

A közelmúltban került elő ennek az afrotropikus-

mediterrán elterjedésű bagolylepkének az első hazai példánya (ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 2000). SZABÓKY et al. (2001), cikkükben vándorlepkéként említik, de sokkal valószínűbb, hogy ennél a fajnál jelenkori terjedési jelenségnek vagyunk tanúi, hiszen korábbi vándorlásáról hazánkból nincsen adat. Magyarországon először a Villányi-hegységben észlelték, ma már meghódította az egész Dél-Dunántúlt, sőt adatai vannak az Alföldről is (Maroslele, ERTI fénycsapda), 2003-ban megjelent a Gödöllői-dombságban is (Nagytarcsa Küdői-hegy 2003. VI. 08. leg.: Sáfián Sz.).

Calyptra thalictri (Borkhausen, 1790) — Középrigóc kastélypark 2003. VII. 24. leg.: Malgay V.

Somogy megyéből viszonylag kevés adata ismert, csak a Látrányi Puszta karbonátos homokterületeiről került elő nagyobb példányszámban (ÁBRAHÁM 2003). A Barcsi Borókás területéről is ismert (UHERKOVICH 1978), azonban az elmúlt években nem került elő több bizonyítópéldánya.

Diachrysia zosimi (Hübner, 1822) — Csokonyavisonota temető 2002.V. 25. (2 pld.) leg.: Malgay V., Sáfián Sz.

A lepkének több, egymástól elszigetelt populációja ismert Somogy megyében, amelyek jól behatárolhatók, mivel a faj hernyójának kizárólagos tápnövénye az őszi vérfű (*Sanguisorba officinalis*) (ÁBRAHÁM 1990, ÁBRAHÁM 1992a, ÁBRAHÁM 1992b, ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 1994, UHERKOVICH és ÁBRAHÁM 1995). A szerzők által megtalált populáció teljesen elszigetelt, a vérfű, kultúrterületekkel körülvéve, néhány száz négyzetméteres területen tenyészik. A csokonyavisonota élőhely nagysága alapján arra következtethetünk, hogy a fajnak Somogy megyében sok, egymástól elszigetelt állománya él, ahol a talajvíz-viszonyok, és az emberi gazdálkodás együttes hatására vérfűves lárarétek, nedves rétek alakultak ki és maradtak fenn évszázadokig. A lepke veszélyeztetettségét még nem ismerjük, de élőhelyeinek védelme indokolt, a *Maculinea teleius* és *M. nausithous* fajok védelme érdekében is.

Diachrysia chryson (Esper, 1789) — Nagybjajom Csapáné erdeje 1998. VII. 23. leg.: Sáfián Sz.; Középrigóc kastélypark 1999. VI. 27. leg.: Malgay V.; Darány Kuti-órház, 2001. V. 30. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 2003. VI. 18. leg.: Malgay V., Sáfián Sz.

Erdőszegélyek magaskórósainak, hegyvidéki égerligetek, láperdők jellegzetes faja, amely hegy- és dombvidékeinken sokfelé előfordul, de sehol sem gyakori.

Trichoplusia ni (Hübner, 1803) — Barcsi Borókás 1996. VIII. 21. leg.: Malgay V.

Vándorlepke faj, amelynek hazánkból igen kevés adata van. Somogy megyéből egyetlen korábbi példány ismert (Kaposvár 1946. 09. 03. leg.: Nattán M.) (KOVÁCS 1953, ÁBRAHÁM 1990).

Brachionycha nubeculosa (Esper, 1785) Középrigóc kastélypark 1999. III. 03. leg.: Malgay V.

Hegyvidéki égeresek, nyíresek, illetve dombvidéki hársasok jellegzetes lepkéje, amely megtalálható a Dráva síkon, illetve a Zselicben is, de Somogy megyében

ritka (ÁBRAHÁM 1992b, ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 1994, UHERKOVICH és ÁBRAHÁM 1995).

Lamprosticta culta (Den. & Schiff., 1775) — Siófok — Tőreki Cinegei-pihenő 2002. VI. 30. leg.: Sáfián Sz.

Meleg, száraz cserjéserdő, lejtősztyeprétek és karsztbokorerdők jellegzetes bagolylepkéje, amely az eddigi vizsgálatok alapján Somogyban igen ritka (KOVÁCS 1953; ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 1994). A külső-somogyi dombvidék déli kitettségű lankáinak faunisztikai vizsgálatával valószínűleg további élőhelyei kerülnének feltárára.

Polyphaenis sericata (Esper, 1787) — Középrigóc kastélypark 2000. VI. 28. (2 pld.) leg.: Szűcs R.; Siófok — Tőreki Cinegei-pihenő 2002. VI. 30. leg.: Sáfián Sz.; Középrigóc kastélypark 2003. VI. 22. leg.: Malgay V.

Somogy megyében viszonylag ritka faj, amely azonban észak felé terjedőben van. 2003-ban már Sopron mellett is kimutatták (Szárhalmi-erdő, MAB magterület 2003. VI. 23. leg.: Sáfián Sz.). Dél-dunántúli adatai vannak a Zselicből (ÁBRAHÁM 1992b), a Dráva mellől (ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 1998), a Villányi-hegységből (ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 2000), Lengyelből, Tolna-megyéből (coll in: Sáfián Sz.). Barcs környékén korábban néhány példányát találták (UHERKOVICH 1978).

Actinotia radiosa (Esper, 1804) — Darány Kuti-órház, 1996. V. 21. leg.: Malgay V.; Nagybjajom Csapáné erdeje 1998. VII. 21 (5 pld.) leg.: Sáfián Sz.; Darány Nagytölgyes 2003. VI. 18. leg.: Malgay V., Sáfián Sz.

Kimondottan homokterületekhez kötődő, psammofil faj. A lepkét a fény kevéssé vonzza, adatai inkább napnali megfigyelésekből származnak. A belső-somogyi homokon, a Barcsi Borókásból, Nagybjajom és Bélavár környékéről (ÁBRAHÁM 1992, UHERKOVICH és ÁBRAHÁM 1995, ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 1998) vannak adatai. 1998. júliusában Nagybjajom környékén, kakukkfűvön (*Thymus* sp.) tömegesen táplálkozott.

Jodia croceago (Den. & Schiff., 1775). — Középrigóc kastélypark 1998 V. 12. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 1999. IV. 08. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 1999. IV. 14. leg.: Malgay V.

A faj életmódja kevéssé ismert, elsősorban meleg tölgyesekben fordul elő, de sehol sem gyakori. Somogyban korábbi adatai csak a Zselicből voltak (ÁBRAHÁM 1990, ÁBRAHÁM et UHERKOVICH 1994, UHERKOVICH 1981). A lepke a fényre gyengén reagál, csalétkén nagyobb számban is megjelenhet (Szabóky szóbeli közlés).

Lithophane furcifera (Hufnagel, 1766) - Középrigóc kastélypark 1998. II. 25. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark (fénycsapda) 2004. III. 18. det.: Malgay V.

Égerlápok, patakminti ligetek jellemző *Lithophane* faja, amelynek az állat életmódjából adódóan nincs sok ismert adata. Késő ősszel kezd repülni, de ilyenkor kevéssé aktív, leginkább februári enyhe napokon és márciusban lehet csalétkézzel gyűjteni. A fény is vonzza. A somogyi égeresekben mindenütt előfordulhat, a

Boronka-melléki Tájvédelmi Körzetből (ÁBRAHÁM 1992) vannak adatai, veszélyeztetettsége nem ismert.

Noctua janthe (Borkhausen, 1792) — Középrigóc kastélypark 1997. VII. 05. leg.: Grosics Á.; Középrigóc kastélypark 2001. VI. 24. leg.: Szűcs R.; Középrigóc kastélypark 2003. VI. 22. (2 pld.) leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 2003. VI. 28. leg.: Malgay V.; Látrányi Puszta, 2003. VIII. 29. (5 pld.) leg.: Sáfian Sz.

A faj státusza bizonytalan, egyes szerzők önálló fajnak tartják (MENTZER et al 1991), míg mások a *N. janthina* [(Denis et Schiffermüller], 1775), korábban földrajzilag is elkülönült alfajként tartják számon, amelynek területi elszigeteltsége mára megszűnt (RÉZBÁNYAI = Reser szóbeli közlése). A somogyi faunában a *N. janthe* állandónak tűnik, az újabb faunamunkákban mindenhol jelzik a jelenlétét (ÁBRAHÁM 1992, 2003, ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 1994, 1998; UHERKOVICH és ÁBRAHÁM 1995).

Noctua interjecta Hübner, 1803 — Középrigóc kastélypark 2003. VI. 22. leg.: Malgay V.

Hazánkban ritka vándorlepke, első magyarországi példánya Somogy megyéből került elő (Hedrehely 1977. VIII. 08. leg.: Márton Zsófia) (UHERKOVICH 1980b). Kaposvár környékén is megtalálták (Ábrahám szóbeli közlése). A közelmúltból hazánk más területeiről is csak néhány példánya ismert (ÁBRAHÁM 2000, ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 2000), (Fót Somlyó-hegy 2003. VI. 27. leg.: Sáfian Sz., Polonyi V.). Barcs környékéről ez az első előfordulása.

Euxoa segnilis (Duponchel, 1836) Látrányi Puszta, 2003. VIII. 29. leg.: Balatonlelle — Imapusza 2003. VIII. 29. leg.: Sáfian Sz.

Tipikus psammofil faj, Somogyban kevés helyen találták, előfordulása mindenütt homoki gyepekhez kötődik (ÁBRAHÁM 2003). A természetes állapotú homoki gyepek visszaszorulása veszélyezteti az állományát.

Lymantriidae

Orgyia recens (Hübner, 1819) — Középrigóc kastélypark 2003. VII. 16. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 2003. VII. 20. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 2003. VII. 24. leg.: Malgay V.

Ritka kisszövő fajunk, amely szórványosan az egész országban megtalálható, Somogyból sincs sok ismert előfordulása (ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 2001). Barcs környékéről 2003-ban került elő. Viszonylagos ritkaságának oka nem ismert.

Arctiidae

Atolmis rubricollis (Linnaeus, 1758) — Középrigóc kastélypark (fénycsapda) 2003. VI. 19. (2 pld.) det.: Sáfian Sz.

KOVÁCS (1953), faunamunkájában Kaposvár környékéről (Kiskorpád) említi a fajt, valószínűleg Nattán Miklós gyűjteménye alapján (ÁBRAHÁM 1990).

Az utóbbi 50 évben az intenzív kutatás ellenére sem került elő Somogy megye területéről, a Dráva mentén is csak egy helyről sikerült kimutatni (Drávasztára Dráva-part 1 pld.) (ÁBRAHÁM és UHERKOVICH 1998). Újabb példányai a Középrigóci fénycsapda anyagából

kerültek elő. A faj a mesterséges fényre reagál, 2003-ból adatai vannak a Soproni-hegységéből és a Bakonyból is (Sáfian nem publikált adatok). Irodalmi adatok szerint az *A. rubricollis* láperdei faj (VOJNITS et al 1991), amelyet azonban a legutóbbi soproni (száraz, csarabos-nyíres fenyér), illetve a bakonyi (hegyvidéki bükkös) adatai is megkérdőjeleznek.

Spiris striata (Linnaeus, 1758) — Darány, Kuti-órház 1996. V. 22. leg.: Malgay V.; Darány, Kuti-órház 1998. VIII. 15. leg.: Malgay V.; Darány, Kuti-órház 2002. V. 24. leg.: Malgay V.

Az Alföldön, nagy kiterjedésű homoki réteken, szikeseken, többfelé előforduló faj. A legutóbbi adatai alapján Somogy megyében csak Barcs környékéről lett kimutatva (UHERKOVICH 1978, UHERKOVICH és ÁBRAHÁM 1995). A darányi élőhelyei nyílt homoki gyepek, amelyek a beerdősülés által közvetlenül veszélyeztetve vannak.

Hyphoraia aulica (Linnaeus, 1758) — Középrigóc Aranyospuszta 2003. V. 11. (4 pld.) leg.: Sáfian Sz., Malgay V.

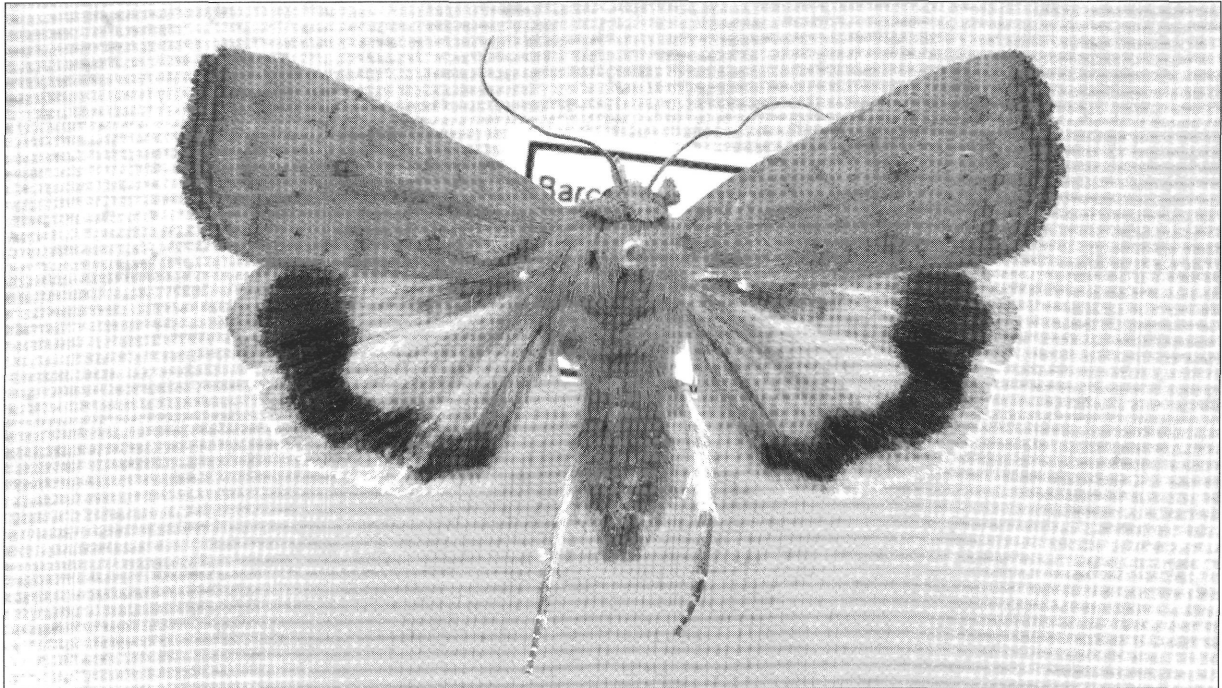
KOVÁCS (1953) fauna-katalógusában említi a fajt Somogy megjelöléssel. A legutóbbi 50 évben más előfordulása nem volt ismert a megyéből. Új adatai a Barcsi Borókás területéről származnak. Az aranyospusztai volt állomásépület közelében, zsombéksásos (kiszáradt) mocsárban a hímek nagyobb tömegben villámgyorsan, cikk-cakkban repülve keresték a nőtényeket, közülük sikerült bizonyító példányokat gyűjteni. Ugyanaznap éjszaka a nőtényét fényen nem sikerült észlelni, a fény valószínűleg kevésbé vonzza, mert ERTI fénycsapdákból sincs sok adata (Szabóky szóbeli közlés). Az ország más területeiről is előkerült, az utóbbi években a csomádi Öreg-hegyen az imágot fényen gyűjtötték (Polonyi szóbeli közlés), Gyulán, a Fehér-Körös hullámterén hernyóit találta Petroly Zsolt (2001. III. 25.). Az irodalom szerint a lepke szárazabb füves területeken fordul elő (VOJNITS et al 1991), ennek némi-eg ellentmondani látszik a somogyi, erősen nedves (mocsaras) élőhelye és Gyulán (Békés megye), az ártéri előfordulása. Természetvédelmi jelentősége hazánkban nem ismert.

Euplagia quadripunctaria (Poda, 1761) — Kuti-órház 1998. VIII. 3. leg.: Malgay V.; Kuti-órház 2000. VII. 27. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 2002. VIII. 31. leg.: Malgay V.; Középrigóc kastélypark 2003. VIII. 6. leg.: Malgay V.

A hazánkban általánosan elterjedt és gyakori faj szerepel a Natura 2000 európai védett fajok listáján. Sem országosan, sem Somogy megyei viszonylatban veszélyeztetettsége nem áll fenn.

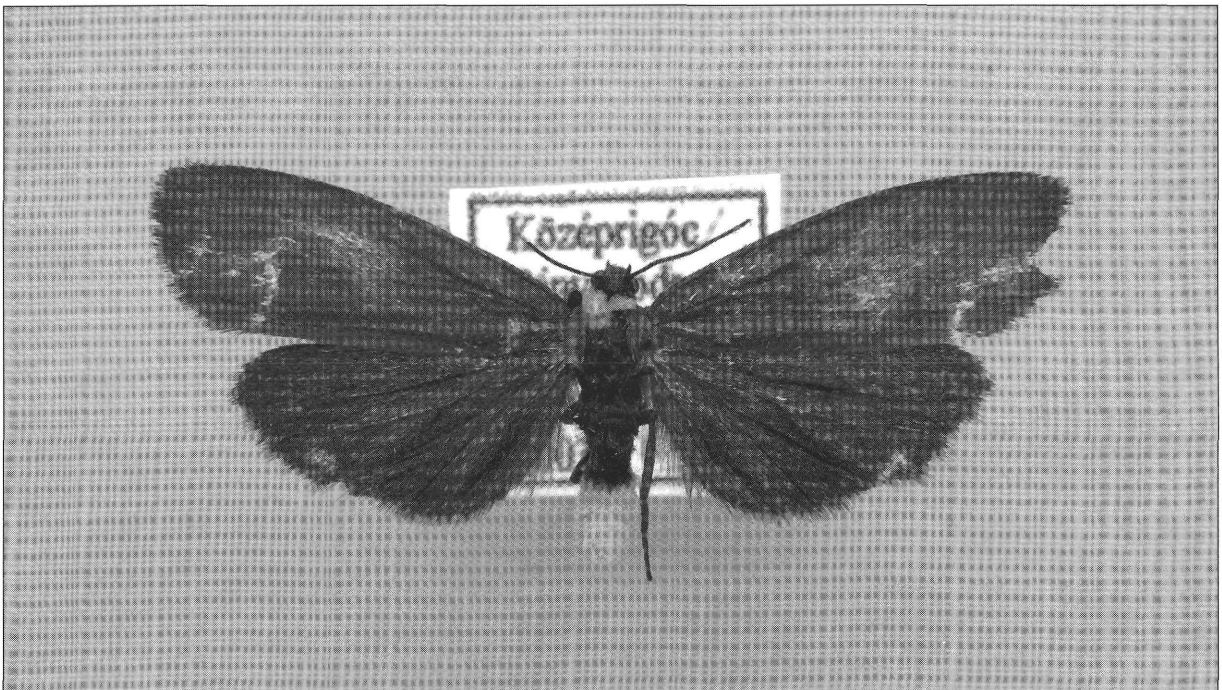
Tyria jacobaeae (Linnaeus, 1758) — Darány Kuti-órház 1996. V. 16. (4 pld.) leg.: Malgay V.; Darány Kuti-órház 1997. VI. 4. leg.: Grosics Á.; Középrigóc 1998. V. 21. leg.: Malgay V., Darány Kuti-órház 2002. V. 24. leg.: Sáfian Sz., Malgay V.

A fajt eddig csak Középrigóc és Darány környékén valamint a Zselicben találták (ÁBRAHÁM 1992b, UHERKOVICH és ÁBRAHÁM 1995). Mindenütt alacsony egyedszámban került elő, ÁBRAHÁM és UHERKOVICH (1998) cikkükben rámutatnak arra, hogy a lepke a nyílt homoki gyepek visszaszorulása és

5. ábra. *Noctua interjecta* Hübner, 1803 — Középrigóc kastélypark 2003. VI. 22. leg.: Malgay V. — Ritka vándorlepke, kevesebb, mint 10 előfordulása ismert Magyarország területéről. A példány a Dráva Völgye Középiskola gyűjteményében található (Fotó: Sáfian).

Figure 5. — *Noctua interjecta* Hübner, 1803 - Középrigóc kastélypark 2003. VI. 22. leg.: Malgay V. — Occasional migratory species less than 10 specimens are known from Hungary. Specimen is in the Lepidoptera collection of the Dráva Völgye Secondary School (Photo: Sáfian, Sz.).

6. ábra. *Atolmis rubricollis* (Linnaeus, 1758) — Középrigóc kastélypark (fénycsapda) 2003. VI. 19. det: Sáfian Sz. — A Barcsi Borókás területéről újonnan előkerült faj. A példány a Dráva Völgye Középiskola gyűjteményében található (Fotó: Sáfian).

Figure 6. - *Atolmis rubricollis* (Linnaeus, 1758) — Középrigóc kastélypark (light trap) 2003. VI. 19. det: Sáfian Sz. — This species is new to the fauna of the Barcs Borókás. Specimen is in the Lepidoptera collection of the Dráva Völgye Secondary School (Photo: Sáfian, Sz.).

átalakulása miatt fokozottan veszélyeztetett. Gyenge repülése miatt nehezen kolonizál új területeket, az elszigetelt homoki gyep foltok beerdősülésével, záródásával a faj eltűnhet. Egyetlen, néhány négyzetméteren élő gyenge, elszigetelt állománya ismert, Középrigóc és Darány között. Bár a *T. jacobaeae* nem védett faj, élőhelyeinek védelme fontos feladat volna a természetvédelem számára.

A fent ismertetett 60 nagylepke fajból 31 a 13/2001. (V.9.) KöM rendelet alapján védettséget élvez, ezen kívül több faj hazánkban is ratifikált nemzetközi természetvédelmi egyezmény hatálya alá esik, illetve a dolgozatban szerepelnek az Európai Unió csatlakozási szerződésben rögzített védendő (Natura 2000) fajoknak újabb adatai is (1. táblázat).

Külön kiemelésre kerültek a Vörös könyvben és a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) ajánlásában szereplő fajok. Ez utóbbiak közül 2003-ban 4 fajnak ténylegesen elindult az országos állományfelmérése: *Zerynthia polyxena*, *Lycaena dispar*, *Maculinea teleius*, *Maculinea nausithous*.

Országos szinten kijelölésre kerültek a Natura 2000 területek, amelyek kijelölésénél a *Proserpinus proserpina*, *Zerynthia polyxena*, *Parnassius mnemosyne*, *Lycaena dispar*, *Maculinea teleius*, *Maculinea nausithous*, *Euphydryas maturna*, *Apatura metis*, *Euplagia quadripunctaria* fajok előfordulásait is figyelembe kellett venni.

Több, a védett es védendő fajok listáján nem szereplő faj helyi szinten természetvédelmi jelentőséggel bír, mivel ökológiai igényeik speciálisak, ismert élőhelyeik elszigeteltek és/vagy feldarabolódtak, a faj életmódja kevésbé ismert, előfordulási adatainak száma alacsony.

A *Tyria jacobaeae* es a *Spiris striata* fajok a Belső-Somogy homokvidékein szélsőségesen száraz termőhelyeken, nyílt vagy zárt homoki gyepekben élnek. A Barcsi Borókás területén egyedül a Kuti-örház környékéről vannak recens adataik, ahol a vasúti töltés oldalában él egy kis populációjuk. Ezt az élőhelyet a beerdősülés veszélyezteti. Hasonló élőhelyfoltok elszigetelve találhatóak a Borókás más területein, amelyek természetes benépesülésére; a fajok életmódjából adódóan; kicsi az esély. Az élőhely beerdősülését célirányos természetvédelmi kezeléssel lehetne megakadályozni.

Az elmúlt 50 évben, az intenzív kutatás mellett sem került elő Somogy-megyéből a *Hyphoraia aulica*. Előfordulási adatainak hiányát, a lepke ritkaságának ugyanúgy köszönhetjük, mint a kutatási módszerek, szokások megváltozásának. A régi módszerek között ugyanis a hernyók keresése, nevelése általános volt,

ma pedig a faunisztika elsődlegesen a különböző fényforrások, fénycsapdák alkalmazását preferálja, ami, bár a leghatékonyabb módja a gyűjtésnek, önmagában nem elegendő a nagylepke fauna felméréséhez.

A *Diachrysia zosimi* ökológiai igénye es tápnövénye is azonos a lápréti *Maculinea* fajokéival. A veszélyeztető tényezők is hasonlóak, élőhelyei feldarabolódtak, elszigetelődtek. A rétek kezelésének hatása a fajra nem ismert.

Természetvédelmi szempontból is figyelmet érdemlő faj az *Atolmis rubricollis*. Ritkaságának oka, veszélyeztetettsége nem ismert.

Az utóbbi évek közül a 2003-as év kiemelkedő jelentőségű volt a déli elterjedésű vándorlepkék adatai tekintetében. Országos szintén megfigyelhető volt egyes ritka fajok tömeges előfordulása (*Hyles livornica*), illetve előkerültek olyan fajok példányai is, amelyeknek Somogy megye területéről és országosan is csak néhány előfordulását ismerjük (*Noctua interjecta*).

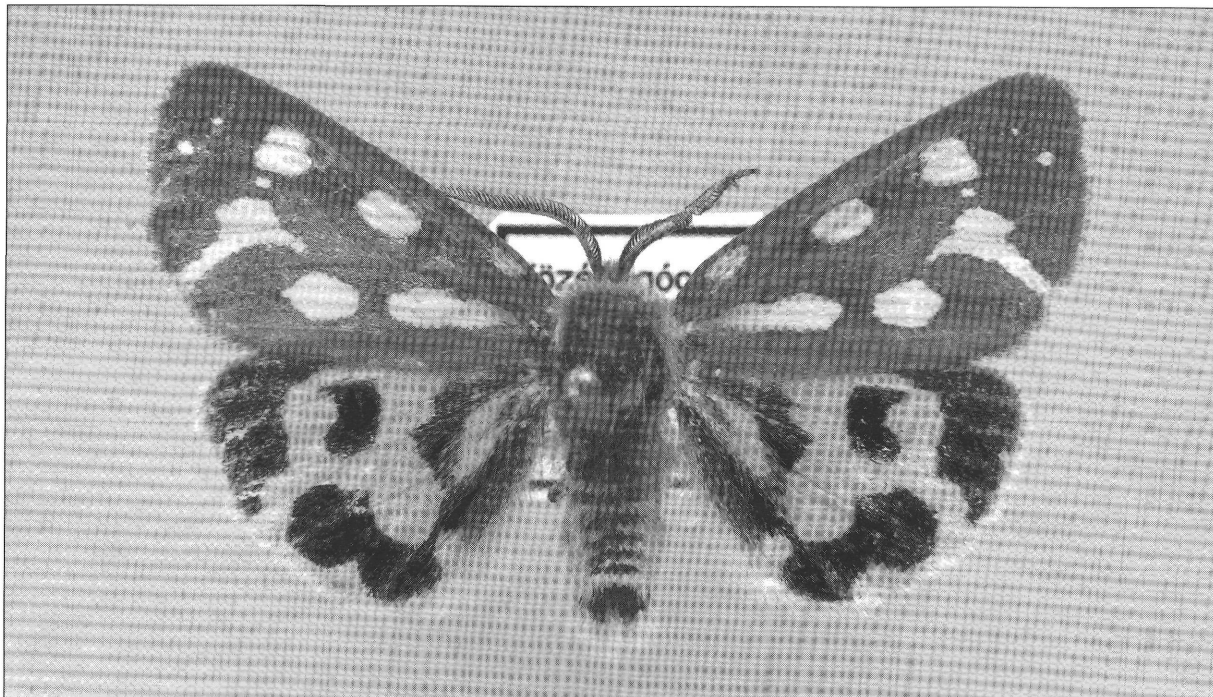
Az *Acherontia atropos* vándorlepkének több somogy megyei példányát találták méhkaptárakban, azonban az adatok legtöbbje a dolgozatban nem került ismertetésre, mivel a lelőhely es a dátum bizonytalan. A kaptárakat évente többször áttelepítik, a méhlépbe beágyazott állatok pedig általában pergetéskor, takarítás-kor kerülnek elő, hónapokkal a behatolásuk után.

Az eddig rendelkezésre álló adatok alapján még nem állítható bizonyossággal, hogy az *Aedia leucomelas* fajnál egy jelenkori areahatár-kiterjesztés figyelhető-e meg napjainkban. A lepke a legutóbbi években érte el hazánk délnyugati határait, és észak felé előrenyomul. Nem lehet, tudni, hogy a Villányi-hegységbeli megtelepedett állományán kívül stabilan megtelepszik-e országosan, illetve csak a számára kedvező években hatol északabbra.

Köszönetnyilvánítás

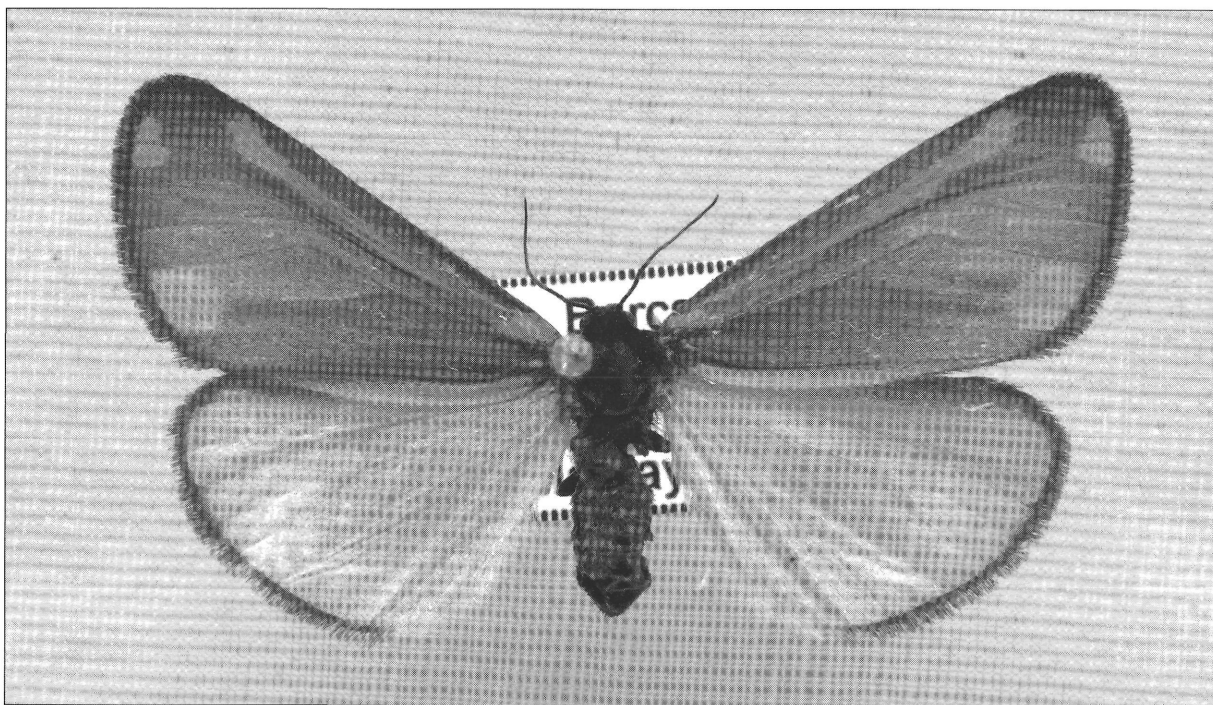
Köszönet illeti a Dráva Völgye Középiskola vezetői testületét az iskola lepkész szakkörének támogatásáért, a Dráva Völgye Középiskola lepkész szakkör régi és jelenlegi tagjait a rengeteg terepi munkáért, adatért. Továbbá a Somogy Természeti Öröksége Közalapítványt, a Dél-Balaton Természetvédelmi Csoportot a somogy megyei gerinctelen fauna védelmében tett munkájukért.

Végül köszönet jár Dr. Ábrahám Leventének, aki a szakmai segítségen túl, szervezői munkájával es emberségével is részese volt e dolgozat létrejöttének.

7. ábra. *Hyphoraia aulica* (Linnaeus, 1758) — Középrigóc Aranyospusztza 2003. V. 11. leg.: Sáfián Sz., Malgay V.—A Barcsi Borókás területéről újonnan előkerült faj. A példány a Dráva Völgye Középiskola gyűjteményében található (Fotó: Sáfián).

Figure 7. — *Hyphoraia aulica* (Linnaeus, 1758) — Középrigóc Aranyospusztza 2003. V. 11. leg.: Sáfián Sz., Malgay V. — is new to the fauna of the Barcs Borókás. Specimen is in the Lepidoptera collection of the Dráva Völgye Secondary School (Photo: Sáfián, Sz.).

8. ábra. *Tyria jacobeeae* (Linnaeus, 1758) — Darány Kuti-őrház 1996. V. 16. leg.: Malgay V. — Darány melletti élőhelyét a beerdősülés veszélyezteti. A példány a Dráva Völgye Középiskola gyűjteményében található (Fotó: Sáfián).

Figure 8. — The Cinnabar — *Tyria jacobeeae* (Linnaeus, 1758) Darány Kuti-őrház 1996. V. 16. leg.: Malgay V. — Its biotope near Darány is isolated and strictly endangered by invasive tree species — Specimen is in the Lepidoptera collection of the Dráva Völgye Secondary School (Photo: Sáfián, Sz.).

1 táblázat. Természetvédelmi szempontból jelentős fajok és veszélyeztetettségi besorolásuk (magyarázat: védett fajok, eszmei érték megjelölésével; VK: Vörös könyvben (PV — potenciálisan veszélyeztetett, AV — aktuálisan veszélyeztetett) szereplő faj (Varga 1989), NBmR — A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (max — maximális, opt. — optimális, min — minimális) programjába ajánlott faj (Ronkay 1997), a Berni Konvenció II. mellékletben (BK II), a CORINE illetve a Natura 2000 listáin szereplő fajok.

Table 1. — Species with international or local conservational importance [Notation: protected species; species included in: VK — Hungarian Red Data Book (PV — vulnerable, AV — endangered) (Varga 1989); species listed in the Annexes of CORINE Biotopes, NATURA 2000 and the Bern Convention (BK II). Species in programs of Hungarian National Biodiversity Monitoring System (min. = program minimal, opt. = program optimal, max. = program maximal)(Ronkay 1997)].

Faj	Védett, eszmei érték	VK	NBmR	BK II.	CORINE	NATURA 2000
<i>Lamellocossus terebra</i>	10.000	PV				
<i>Eriogaster lanestris</i>	2.000					
<i>Endromis versicolora</i>	2.000					
<i>Saturnia pyri</i>	10.000					
<i>Saturnia pavonia</i>	10.000					
<i>Marumba quercus</i>	10.000	PV				
<i>Acherontia atropos</i>	10.000					
<i>Proserpinus proserpina</i>	2.000	PV	max.			X
<i>Heteropterus morpheus</i>					X	
<i>Zerynthia polyxena</i>	10.000	PV	opt.	X	X	X
<i>Parnassius mnemosyne</i>	10.000	PV	min.	X	X	X
<i>Iphiclides podalirius</i>	10.000					
<i>Papilio machaon</i>	2.000					
<i>Lycaena dispar</i>	50.000		opt.		X	X
<i>Lycaena hippothoe</i>	2.000	PV				
<i>Maculinea teleius</i>	50.000	PV		X	X	X
<i>Maculinea nausithous</i>	50.000	AV	opt.	X	X	X
<i>Vanessa atalanta</i>	2.000					
<i>Inachis io</i>	2.000					
<i>Aglais urticae</i>	10.000					
<i>Nymphalis antiopa</i>	50.000		opt.			
<i>Nymphalis polychloros</i>	10.000					
<i>Euphydryas maturna</i>	50.000	PV	min.	X	X	X
<i>Neptis sappho</i>	10.000	PV			X	
<i>Neptis rivularis</i>	2.000	PV			X	
<i>Apatura metis</i>	50.000	AV	opt.	X	X	X
<i>Apatura ilia</i>	2.000	PV			X	
<i>Furcula bicuspis</i>	2.000	PV				
<i>Dicranura ulmi</i>	2.000					
<i>Pheosia gnoma</i>	2.000	PV				
<i>Polypogon gryphalis</i>	2.000	AV				
<i>Catocala fraxini</i>	2.000					
<i>Euplagia quadripunctaria</i>						X

Irodalom

- ÁBRAHÁM, L. 1990: Nattán Miklós nagylepke-gyűjteménye (Lepidoptera) a pécsi Janus Pannonius Múzeumban. — A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve 34 (1989): 63—71.
- ÁBRAHÁM, L. 1992a: Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet nagylepkefaunájának természetvédelmi feltárása I. (Lepidoptera). — Dunántúli Dolgozatok Természettudományi Sorozat 7: 241—271.
- ÁBRAHÁM, L. 1992b: A Zselici Tájvédelmi Körzet Macrolepidoptera faunájának ismeretéhez (Lepidoptera). — Somogyi Múzeumok Közleményei IX: 293—306.
- ÁBRAHÁM, L., UHERKOVICH, Á. 1994: A Zselic nagylepkéi (Lepidoptera) I. Bevezetés és faunisztikai alapvetés. — A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve 38: (1993): 47—59.
- ÁBRAHÁM, L., UHERKOVICH, Á. 1998: A Dráva mente nagylepke faunája és jellegzetes élőhelyei (Lepidoptera). — Dunántúli Dolgozatok Természettudományi Sorozat 9: 359—385.
- ÁBRAHÁM, L., UHERKOVICH, Á. 1998: A nagylepke (Lepidoptera) fauna kutatásának eddigi eredményei a Villányi-hegységben — Dunántúli Dolgozatok Természettudományi Sorozat 10: 309—339.
- ÁBRAHÁM, L. 2000: Balatonhenye es környékének bagoly-lepkéi (Lepidoptera: Noctuidae). — Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis, A Bakonyi Természettudományi Múzeum Közleményei 16—1997: 123—136.
- ÁBRAHÁM, L., UHERKOVICH, Á. 2001: Somogy nagylepke faunájának katalógusa (Lepidoptera: Macrolepidoptera). — Natura Somogyiensis 1: 329—374.
- BÁLINT, ZS 1994: Magyarország nappali lepkéi a természetvédelem tükrében (Lepidoptera: Rhopalocera). — Somogyi Múzeumok Közleményei X: 183—205.
- BARTHA, D., MÁTYÁS, CS. 1995: Erdei fa és cserjefajok előfordulása Magyarországon — Erdészeti és Faipari Egyetem Sopron pp. 1—223.
- KARSHOLT, O. & RAZOWSKI, J. 1996: The Lepidoptera of Europe. A Distributional Checklist. — Appollo Book, Stenstrup.
- KOVÁCS, L. 1953: A magyarországi nagylepkék és elterjedésük. — Folia. ent. hung. 6: 76—165
- KRANJCEV, R. 1985: Leptiri podravskih pjescara. — Priroda. Hrv. Pr. Društvo. 7—8: 84—85.
- MENTZER, E., MOBERG, A., FIBIGER, M. 1991: *Noctua janthina* ([Denis et Schiffermüller]) sensu auctorum a complex of three species (Lepidoptera: Noctuidae). — Nota Lepidoptera 14 (1): 24—40.
- RONKAY, L. 1997: Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer, Lepkék VII. füzet. — Magyar Természettudományi Múzeum: 71 pp.
- SÁFIÁN, SZ. 2000: Sopron környék védett es veszélyeztetett nappali lepkéi. — TDK dolgozat (kézirat), Nyugat-Magyarországi Egyetem: 34 pp.
- SZABÓKY, CS., UHERKOVICH, Á., ÁBRAHÁM, L. 2001: Az *Aedia leucomelas* (Linnaeus 1758) előfordulása Magyarországon (Lepidoptera: Noctuidae). — Folia ent. hung. 62: 396—398.
- UHERKOVICH, Á. 1978: A Barcsi Ósborókás nagylepkefaunája I. (Lepidoptera). — Dunántúli Dolgozatok Természettudományi Sorozat 1: 93—125.
- UHERKOVICH, Á. 1979: Vándorlepke-megfigyelések a Dél-Dunántúlon, 1966-1977 (Lepidoptera). — A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve 23 (1978): 51—70.
- UHERKOVICH, Á. 1980a: A Dél- és Nyugat-Dunántúl túlvelelűeken élő nagylepkéi (Lepidoptera). — A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve 24 (1979): 77—91.
- UHERKOVICH, Á. 1980b: A *Noctua interjecta* Hbn. magyarországi előfordulása (Lepidoptera: Noctuidae). — Folia entomologica hungarica 42 (2): 378.
- UHERKOVICH, Á. 1981: A Barcsi Borókás nagylepkefaunája II. (Lepidoptera). — Dunántúli Dolgozatok Természettudományi Sorozat 2: 89—125.
- UHERKOVICH, Á. 1984a: Lepidoptera on birch and alder in South and West Transdanubia, Hungary. — A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve 28 (1983): 39—49.
- UHERKOVICH, Á. 1984b: Jelenkori terjedési jelenségek déldunántúli nagylepkéknél (Lepidoptera). — Állattani Közlemények, LXXI: 165—176.
- UHERKOVICH, Á., ÁBRAHÁM, L. 1995: A nagylepke (Lepidoptera: Macrolepidoptera) kutatások faunisztikai eredményei a Dráva mentén. — Dunántúli Dolgozatok Természettudományi Sorozat 8: 139—159.
- VARGA, Z. 1996: A dobozi Sebesfoki-erdő nagylepke (Makrolepidoptera-) faunakutatásának eredményei — Natura Bekesiensis, Időszakos Természettudományi Közlemények 3: 37—50.
- VARGA, Z. 1989: Lepkék (Lepidoptera). — In: Rakonczay, Z. (szerk.): Vörös Könyv, Akadémiai Kiadó, Budapest 188—244.
- VOJNITS, A., UHERKOVICH, Á., RONKAY, L., PEREGOVITS, L., 1991: Medvelepkék, szenderek és szövölepkék. Arctiidae, Sphingidae et Bombyces. — Magyarország Állatvilága, XVI (10): 1—243.

New distributional data on the Lepidoptera fauna in Somogy County (Lepidoptera: Macrolepidoptera)

SZABOLCS SÁFIÁN — VIKTOR MALGAY

The systematic research on the Lepidoptera fauna of Somogy county started in the early 1970s. Since then many surveys have been made in the county mainly in the protected areas: Barcs Borokás, Zselic, Dráva Plane. The checklist of the Macrolepidoptera fauna of Somogy county was published by ÁBRAHÁM & UHERKOVICH (2001).

In This article the authors present data from the Lepidoptera collection of the Dráva Völgye Secondary School and new results of their personal collectings between 1995-2004 in Somogy county.

The diurnal species were captured by butterfly net. The nocturnal collectings were made by 160 W combined lamp (with an additional 16 W ultra violet light tube) or by 125 W and 250 W mercury-vapor lamp. Occasionally a Jermy light trap with 250 W mercury-vapor lamp was operated in Középrigóc. The samplings were taken mostly in the closer vicinity of Barcs. The 3 main collecting sites are the following: Középrigóc kastélypark (UTM y = 531353; x = 71574) light trap; Középrigóc lőtér (UTM y = 531652; x = 71574) and Darány Kuti-órház (UTM y = 534632; x = 71859). Additional collectings were made in Belső Somogy (Nagybajom) 1998,

and Külső Somogy (Balatonlelle-Irmapusztá, Siófok-Töreki, Látvány). Localities of the sites are shown in Figure 1.

New distributional data are given to 60 Macrolepidoptera species in Somogy county. 31 of the total have national or international conservational importance (Table 1.). Other species are locally endangered or are extremely rare (*Hyphoraia aulica* (Figure 5.), *Atolmis rubricollis* (Figure 6.), *Diachrysis zosimi*, *Tyria jacobaeae* (Figure 4.) and *Spiris striata* have only one known biotope in Barcs Borokás.

Rare migratory species also occur in the surveyed area. *Acherontia atropos* was found in a bee hive, *Noctua interjecta* was collected at Középrigóc lőtér. *Aedia leucomelas* is newly found in the southern part of Hungary (ÁBRAHÁM & UHERKOVICH 2000) It is still not known, that *A. leucomelas* has been expanding its area recently or a new migratory species has appeared in Hungary. New record from Somogy county: Középrigóc kastélypark (light trap) 2001. VIII. 25. det.: Ábrahám L.

In this publication authors used the taxonomy and nomenclature of KARSHOLT & RAZOWSKI (1996).